

STANRZECZY

PRZYSZŁOŚĆ W NAUKACH SPOŁECZNYCH

Savoir c'est prévoir – wiedzieć, to przewidywać – twierdził August Comte, samozwańczy kapłan religii ludzkości. Socjologia dawno jednak porzuciła tę optymistyczną wizję i niechętnie mówi o przyszłości, oddzielając empiryczną wiedzę o przeszłym i współczesnym świecie społecznym od opartej na spekulacji futurologii. W rezultacie socjologia poddaje w wątpliwość swoje możliwości predykcyjne, a często także kwestionuje – w imię ideału nauki wolnej od wartościowań – zasadność projektowania przyszłego ładu społecznego, odrzucając inspirację tradycjami wielkich utopii. Dojmującą społeczną potrzebę antycypowania przyszłości zaspokajają praktyki sytuujące się poza granicami lub na obrzeżach socjologii: od fantastyki naukowej i postapokaliptycznych fikcji, przez futurologię, ocenę technologii, analizy trendów, modelowanie, aż do metodologii tworzenia scenariuszy czy map drogowych na zlecenie konkretnych organizacji. Te stosowane metody przewidywania przyszłości, rozwijane raczej na zlecenie rządów, agencji wojskowych i korporacji niż na uniwersyteckich katedrach, są tradycyjnie lekceważone przez akademickie nauki społeczne.

W ostatnich latach temat przyszłości wkracza jednak do debaty z nową intensywnością: granica pomiędzy fantastyką naukową a nieodległą przyszłością zaczyna się zacierać, zamazywana z jednej strony przez milionerów planujących utworzyć kosmiczne kolonie i roboto-ludzkie hybrydy (czy tym razem naprawdę?), z drugiej przez apokalipsę klimatyczną i nie-ludzki czas antropocenu – epoki geologicznej, w której działanie człowieka staje się główną siłą zmieniającą planetę w perspektywie czasowej mierzonej w dziesiątkach tysięcy lat. Możemy zatem za Johnem Urrym (*What is the Future?*, Cambridge 2016) stwierdzić, że nadszedł czas, kiedy nauki społeczne powinny mocniej zaznaczyć swoją obecność w dyskusjach o możliwych przyszłościach, wskazując na polityczny i performatywny wymiar

wspólnego wyobrażania przyszłości. Socjologia może więc szukać nowych inspiracji w osiągnięciach futurologii, ale też wzbogacać refleksję nad społeczną przyszłością o nowe podejścia i rozwiązania – a przede wszystkim o niezadawane do tej pory pytania.

W tym numerze „Stanu Rzeczy” zapraszamy do refleksji nad rolą nauk społecznych i humanistyki w dyskusjach nad przyszłościami. Czekamy na studia historyczne, analizy przypadków, próby ujęcia syntetycznego czy propozycje nowych programów badawczych.

Zapraszamy szczególnie do składania abstraktów dotyczących poniższych kwestii:

- Teoretyczne ujęcia przyszłości w naukach społecznych.
- Uwarunkowania i praktyki antycypowania przyszłości: kto, kiedy i dlaczego próbuje przewidzieć przyszłość? Do kogo należy przyszłość? Polityczny wymiar i możliwości demokratyzacji przewidywania przyszłości.
- Konsekwencje – i zaniechania – przewidywań: jakie są intencjonalne i niezamierzone skutki tworzenia prognoz? Jakie funkcje (jawne i ukryte) pełnią przewidywania na różnych poziomach organizacji działań społecznych?
- Lekcje z niezrealizowanych przepowiedni i niewypełnionych planów – analiza przeszłych przyszłości.
- Różnice dyscyplinarne w podejściu do przyszłości w ramach nauk społecznych i sposoby ich przekraczania.
- Nauki społeczne, humanistyczne i sztuka o przyszłości w antropocenie.
- Nauki społeczne i humanistyka wobec zmiany technologicznej: dawne i współczesne techno-utopie i nurty katastroficzne.
- Nowe technologie jako sposoby budowania wyobrażonych przyszłości: projekty, procesy, konsekwencje. Analizy przypadków i ujęcia teoretyczne.
- Spotkania nauk społecznych i fantastyki naukowej.
- Porzucony projekt socjotechniki – racjonalnej rekonstrukcji społeczeństwa na podstawie wiedzy socjologicznej – a możliwości antycypowania przyszłości.

/// Prosimy o przesyłanie zgłoszeń zawierających tytuł, abstrakt o długości około 500 słów, nazwisko autora, afiliację i e-mail kontaktowy na adres redakcja@stanrzeczy.edu.pl

do **30 listopada 2017**. Redakcja prześle informację o akceptacji lub odrzuceniu abstraktu do 10 grudnia.

/// Autorzy przyjętych abstraktów zostaną zaproszeni do przygotowania artykułów w terminie do **30 marca 2018 roku**.

/// Wszelkie pytania prosimy kierować do dr Agaty Stasik (astasik@kozminski.edu.pl), redaktor prowadzącej numer.